

Eispéireas foghlama 24: Is féidir liom é a dhéanamh as mo stuaim féin!

Téama: Folláine agus Leas, Aidhm 4 agus Sprioc foghlama 2

Aoisghrúpa: Mamailínigh

Suíomh: Seisiún naíonra

Tá pairilis cheirbreach ar Christy (beagnach 3 bliana d'aois). Is é an Béarla máthairtheanga a thuismitheoirí. Teastaíonn uathu go bhfaighidh Christy an deis Gaeilge a fhoghlaim mar dhara teanga ionas gur féidir leo socrú a dhéanamh go bhfreastalóidh sé ar naíonra áitiúil.

Sa naíonra bailíonn an fhoireann eolas ar bhonn laethúil faoi gach leanbh agus baineann úsáid as an eolas seo chun pleanáil agus tacú leis/léi. Is cainteoir dúchais í Niamh, Oibrí Bunriachtanach Christy. Baineann sí úsáid as geáitsí aghaidhe, agus as noda neamhbhriathartha eile chun cuidiú leis tuiscint a fháil ar an nGaeilge de réir mar a úsáideann sí an teanga chun cumarsáid a dhéanamh leis. Tá aithne mhaith ag Niamh ar Christy. Tuigeann sí céard is féidir leis a dhéanamh, cad iad na rudaí atá dúshlánach dó, agus tuigeann sí a thuiscint ar fhocail agus ar fhrásaí as Gaeilge. Díríonn Niamh ar chuidiú leis réimse scileanna a fhorbairt – scileanna teanga san áireamh. De réir mar a théann foghlaim Christy chun cinn, bíonn Niamh ann chun tacú leis agus cuireann deiseanna ar fáil dó i leith a bhfuil ar siúl aige. Cuireann sí ceist air i gcónaí sula ndéanann sí rud ar a shon mar go bhfuil sé ag éirí níos neamhspleáiche gach lá. Lá ar leith d'fhiafraigh sí de an raibh cúnamh uaidh ag bailiú na mbloc ón urlár mar go mbíonn sé deacair air uaireanta greim a bhreith ar rudaí. Dúirt Christy os ard, *No, mise é*. D'aithin Niamh gur theastaigh uaidh a bheith ag obair as a stuaim féin agus rinne aithris air chun cuidiú leis lena fhoclaíocht agus lean ghramadach, *Déanfaidh mise é mé féin*. Thug sí an t-am do Christy chun an tasc a dhéanamh agus thacaigh leis, mar go raibh gá tréaniarracht chun na bloic go léir a chur sa bhuicéad. Ghlac Niamh grianghraf de Christy in aice na mbloc, chlógigh amach an grianghraf agus chuir é ar taispeáint ar an mballa leis an abairt faoina bhun, *Christy ag glanadh suas*. Ar an Aoine thaispeáin Christy é dá dhaideo nuair a tháinig sé chun é a bhailiú.

Ábhar Machnaimh: An dtugaim dóthain ama agus spáis do leanaí chun a spriocanna foghlama féin a shocrú?

Eispéireas foghlama 25: Is féidir linn cinneadh a dhéanamh

Téama: Folláine agus Leas, Aim 4 agus Sprioc foghlama 1

Aoisghrúpa: Leanaí

Suíomh: Cúram lae lánaimseartha agus páirtaimseartha (cúram iarscoile)

D'imigh na leanaí ó ranganna na naíonán sa bhunscoil chuig an gclub iarscoile. Chuidigh Ray, an t-oibrí iarscoile, leo a gcuid gníomhaíochtaí a phleanáil. Rinne sé iarracht timpeallacht dhaonlathach neamhspleách a chothú. De ghnáth bíonn struchtúr solúbtha ann sa seisiún a áiríonn am lasmuigh, gníomhaíocht amháin nó dhó laistigh (ceann amháin a bheartaíonn Ray, agus ceann eile a bheartaíonn na leanaí), saorshúgradh, agus ansin gníomhaíocht i ngrúpa roimh dhul abhaile. Reáchtáil sé cruinniú le hocht leanbh chun a bheartú cad a dhéanfaidís do na 2½ uair sula mbaileodh a dtuismitheoirí iad. Ní raibh rochtain dhíreach ar an spás lasmuigh ar fáil, mar sin d'imigh na leanaí amach mar ghrúpa le haghaidh gníomhaíochtaí a d'eagraigh Ray nó le haghaidh gníomhaíochta nó tionscadail ar leith a bheartaigh siad féin. Le linn an ama don saorshúgradh féadfaidh na leanaí roghnú ó acmhainní agus ábhair éagsúla, mar shampla an spás ríomhairí, an spás don súgradh samhlaíoch, an spás le haghaidh na n-ealaíon agus na ceardaíochta, an spás gainimh agus uisce, an spás tógála, agus spás suaimhnis ina bhfuil leabhair agus míreanna mearaí.

Tá clár maighnéid ag Ray ar féidir le gach leanbh a (h)ainm a ghreamú de agus/nó a (h)ainm a scríobh air. Chuir na leanaí pictiúir de gach gníomhaíocht a bhí beartaithe acu a dhéanamh le linn an tseisiúin ar an gclár in aice lena n-ainmneacha agus/nó a ngrianghraif. Choinnigh Ray súil ghéar orthu chun a chinntiú go raibh réimse gníomhaíochtaí ar siúl ag na leanaí go léir. Roimh dhul abhaile tháinig na leanaí le chéile arís mar ghrúpa chun scéal a chlos agus amháin a chasadh agus chun labhairt faoina raibh déanta acu.

Ábhar Machnaimh: *Conas is féidir liom na leanaí a áireamh sna cinntí maidir lena ndéanfaidh siad sa suíomh?*

An timpeallacht foghlama a struchtúrú (Tábla 5)

Tá sé tábhachtach an timpeallacht a struchtúrú laistigh agus lasmuigh, d'fhonn a chinntiú go dtacaíonn an timpeallacht sin le foghlaim agus forbairt na leanaí ar fud cheithre théama *Aistear*. Trí phleanáil, eagrú, acmhainní a sholáthar agus meastóireacht a dhéanamh déanfaidh an duine fásta cinntí faoi threalamh, ábhair agus daoine sa timpeallacht. Díreoidh na cinntí sin ar na nithe seo a leanas:

- suíomh – cá bhfuil na daoine agus na nithe (an leagan amach)
- teorainneacha – an chaoi a ndéantar na limistéir a roinnt ina spásanna beaga, ar an toise ceart don leanbh
- éagsúlacht – an rogha ábhar agus gníomhaíochtaí atá ar fáil
- stóráil – cá gcoinnítear rudaí agus cá bhfuil siad ar taispeáint
- am – an méid ama atá ar fáil le haghaidh gníomhaíochtaí
- atmaisféar – suaimhneach, fáilteach, cosúil leis an mbaile, gnóthach.

Tá sé tábhachtach freisin cén chaoi a ndéantar grúpáil ar ábhair agus conas a chuirtear iad i láthair, cén trealamh atá éasca ar na leanaí teacht air, agus cad nach bhfuil teacht ach ag na daoine fásta air. Nuair a bheidh an timpeallacht á struchtúrú ag an duine fásta smaoiníodh sé/sí ar cathain ábhair a chur in áit ar leith agus cén áit í sin, d'fhonn gníomhaíochtaí agus idirghníomhaíocht nua éagsúil a spreagadh. Chomh maith leis sin tá suíomh na ndaoine fásta sa timpeallacht rithábachtach sa struchtúrú. Caithfidh na leanaí fhios a bheith acu go mbeidh daoine fásta ar fáil dóibh go fisiceach agus go mothúchánach. Nuair atá daoine fásta in áit inar féidir leo súgradh agus idirghníomhú leis na leanaí is féidir leo a chinntiú go dtacófar leis an bhfoghlaim agus leis an bhforbairt.

Cé go bhfuil sé tábhachtach plean foriomlán a bheith ann don timpeallacht, féadtar an timpeallacht a shaihbhiú agus cur leis an bhfoghlaim trí mheán na n-athruithe laethúla a bhíonn ann bunaithe ar spéiseanna agus ar smaointe na leanaí. I gcás gur féidir é, caithfidh leanaí a bheith páirteach i struchtúrú na timpeallachta.

Seo a leanas trí shampla de dhaoine fásta ag struchtúrú na timpeallachta foghlama.

Eispéireas foghlama 26: Ár n-áit

Téama: Folláine agus Leas, Aidhm 1 agus Sprioc foghlama 1

Aoisghrúpa: Leanaí óga

Suíomh: Cúram lae lánaimseartha agus páirtaimseartha (creis)

Is í Diane bainisteoir an tseomra do leanaí óga sa chreis. Tugann sí féin agus a cúntóir Monique aird ar leith ar struchtúrú na timpeallachta le haghaidh na sé leanbh faoina gcúram. Labhraíonn siad leis na tuismitheoirí, breathnaíonn siad ar na leanaí óga agus labhraíonn leo agus déanann a gcuid pleanála dá réir. Déanann Diane agus Monique seiceáil go rialta go bhfuil gach duine slán, sona. Soláthraíonn siad bréagáin, ábhair nádúrtha agus míreanna eile ón teach le huigeachtaí, dathanna, cruthanna agus toisí